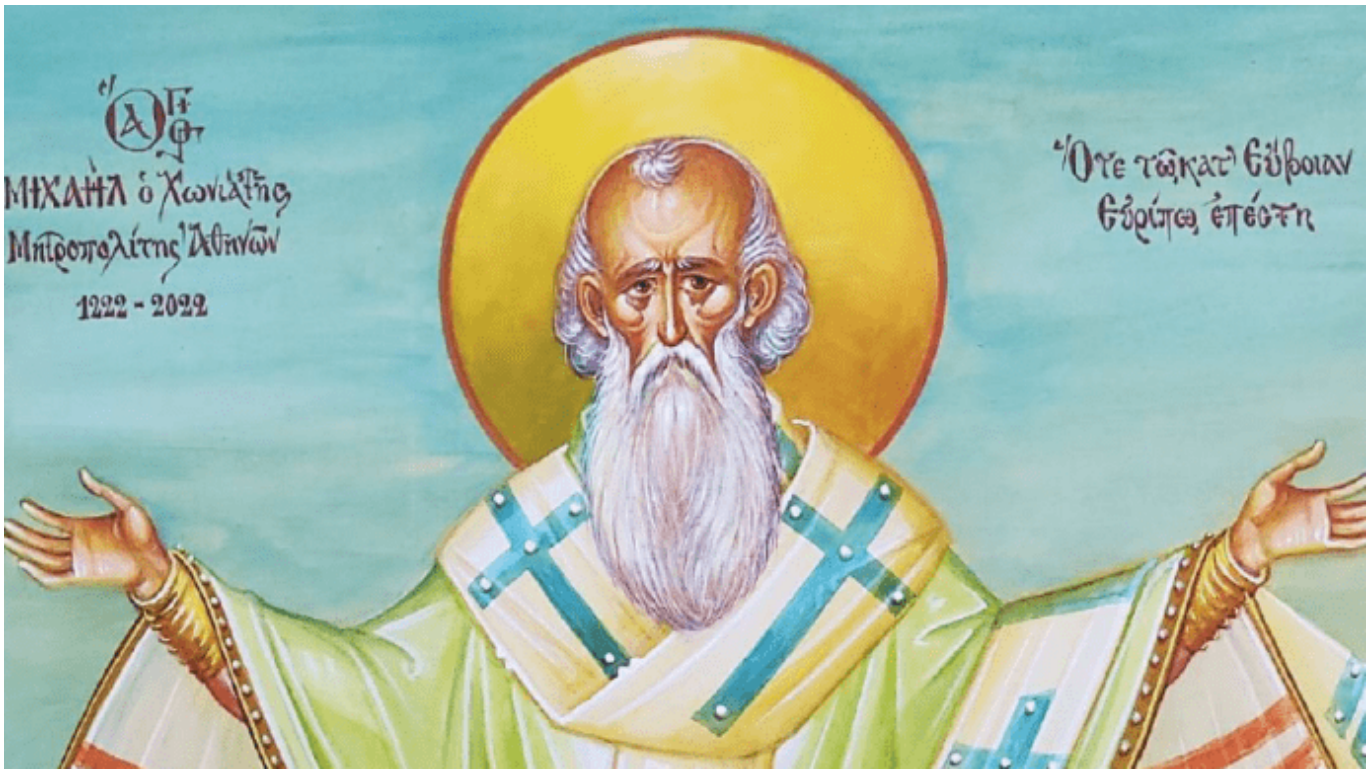
04/07/2026

4 Ιουλίου: Εορτάζει ο Άγιος Μιχαήλ ο Χωνιάτης

/ Βίοι Αγίων

Η Εκκλησία τιμά σήμερα, 4 Ιουλίου, τη μνήμη των Αγίων Ανδρέου, Αρχιεπισκόπου Κρήτης, του ποιητού, και Μιχαήλ Χωνιάτου, Αρχιεπισκόπου Αθηνών (†1220). Επίσης, εορτάζουμε την εύρεση του Λειψάνου της Αγίας Ανυσίας, το οποίο φυλάσσεται στον ναό του Αγίου Δημητρίου στη βασίλισσα του Θερμαϊκού, τη Θεσσαλονίκη.

- Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

Άγιος Μιχαήλ Χωνιάτης ή Ακομινάτος: Ο λόγιος Επίσκοπος των Αθηνών

Μέσα από τη σύγχρονη πνευματική Βαβέλ και το πυκνό σκοτάδι της ψυχαναγκαστικής ιδεοληψίας κατά της χριστιανικής πίστης, προβάλλουν οι ολόφωτες μορφές των αγίων της Εκκλησίας μας για να μας θυμίσουν ότι η πίστη στο Χριστό είναι φως, διότι ο «αρχηγός και τελειωτής» της πίστεώς μας Ιησούς (Εβρ. 12,2), είναι ο Ίδιος «το φως το αληθινόν» (Ιωάν. 1,9), και το «φως του

κόσμου» (Ιωάν. 8,12). Οι άγιοι και το έργο τους είναι οι ισχυροί ιστορικοί κόλαφοι κατά των διαφόρων χριστιανομάχων, οι οποίοι, λασπολογώντας, θέλουν να παρουσιάσουν την Εκκλησία μας ως σκοτάδι.

Μια από τις μυριάδες ολόφωτες μορφές της Εκκλησίας μας είναι και ο Μιχαήλ Χωνιάτης ή Ακομινάτος, επίσκοπος Αθηνών. Γεννήθηκε το 1138 στη πόλη Χώνες της Μ. Ασίας. Ως έφηβος πήγε στην Κωνσταντινούπολη για να σπουδάσει στα εκεί ονομαστά πανεπιστήμια. Άλλωστε η Βασιλεύουσα υπήρξε για περισσότερα από οκτακόσια χρόνια το πνευματικό και μορφωτικό κέντρο του κόσμου. Με την κατάρρευση του αρχαιοελληνικού παιδευτικού ιδεώδους, η παιδεία και ο πνευματικός πολιτισμός του αρχαίου κόσμου μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου εμβαπτισμένος στα νάματα της χριστιανικής διδασκαλίας, καλλιέργησε και έδωσε στην ανθρωπότητα τον νέο και αξεπέραστο ως τα σήμερα ελληνοχριστιανικό πολιτισμό.

Ο φιλομαθής Μιχαήλ σπούδασε τη θεολογία και την ελληνική φιλοσοφία, η οποία ουδέποτε έπαψε να διδάσκεται και να καλλιεργείται από τους Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας μας. Ευτύχησε επίσης να έχει δάσκαλό του τον σοφό Ευστάθιο, αργότερα αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης, ο οποίος τον μύησε στην ελληνοχριστιανικό πολιτισμό. Όταν περάτωσε τις σπουδές του μια νέα ευλογία και χαρά θα πάρει ο Μιχαήλ. Το 1175 χειροτονήθηκε αρχιεπίσκοπος Αθηνών και το 1182 προήχθη σε μητροπολίτης της παλιάς λαμπρής πόλης της Ελλάδος. Διαποτισμένος από το γνήσιο χριστιανικό μήνυμα της εν Χριστώ σωτηρίας και γοητευμένος από την αρχαιοελληνική σκέψη της αέναης αναζήτησης της αλήθειας και του ωραίου, ήρθε στην πόλη που δόξασε κάποτε την Ελλάδα και όλο τον κόσμο.

Αλλά, αλίμονο, αλλιώς περίμενε να δει την Αθήνα και διαφορετικά τη βρήκε. Δεν υπήρχε ίχνος της παλιάς της λάμψης. Συνάντησε ένα άσημο χωριό, ρημαγμένο με πάμφτωχους, πεινασμένους, ρακένδυτους και αμόρφωτους κατοίκους, οι οποίοι μιλούσαν γλώσσα σχεδόν ακατανόητη σε εκείνον, κάποιους ακατανόητους γλωσσικούς ιδιωματισμούς, τους οποίους έκανε τρία χρόνια να μάθει ο λόγιος επίσκοπος! Μάλιστα λένε οι βιογράφοι του φοβούταν ο ίδιος μήπως εκβαρβαριστεί, μιλώντας τη βαρβαρική τους γλώσσα!

Εγκαταστάθηκε σε κτήριο της επισκοπής στην Ακρόπολη, δίπλα στην Παναγία Αθηνιώτισσα, στον αρχαίο Παρθενώνα, ο οποίος ήταν αφιερωμένος από παλιά στην Παρθένο Μαρία. Με την ευκαιρία της ενθρόνισής του, κάλεσε τους Αθηναίους και τους εκφώνησε έναν υπέροχο λόγο. Τους θύμισε πως είναι απόγονοι ευκλεών προγόνων και πως η συνέχεια δε διακόπηκε ως τις μέρες τους. Το μόνο που χάθηκε ήταν ο πολιτισμός και η παιδεία, για τα οποία θα φρόντιζε να τα ξαναβρούν!

Τη μεγάλη αυτή απώλεια τη θρηνούσε με λυγμούς και απίστευτο ψυχικό τάραχο! Γι’ αυτό και αποφάσισε να ξαναδώσει στην πόλη, που είχε δώσει την παιδεία στην οικουμένη, να ξαναγίνει η μήτρα του παγκόσμιου πολιτισμού, έχοντας τώρα και το πνευματικό και ηθικό στήριγμα του σωτήριου μηνύματος του Χριστού. Άρχισε ευθύς ένα τεράστιο έργο ποιμαντικής αναδιοργάνωσης της τοπικής εκκλησίας και μια τιτάνια προσπάθεια πνευματικής ανάτασης του άξεστου λαού της αττικής γης.

Αλλά δυστυχώς η πολιτική κατάσταση της εποχής εκείνης, όχι μόνο δε βοήθησε τον δραστήριο επίσκοπο να πραγματοποιήσει τα μεγαλεπήβολα σχέδιά του, αλλά και τα ματαίωσε, δίνοντας αφάνταστη πίκρα και απογοήτευση στην ευγενική ψυχή του! Την προσπάθειά του δεν εγκατέλειψε ποτέ στα τριάντα χρόνια της επισκοπικής του διακονίας. Ο Μιχαήλ ήταν για το ποίμνιό του και ο εθνάρχης του. Κάθε φορά που κινδύνευε ο πληθυσμός από τις βαρβαρικές επιδρομές, είτε των Σαρακηνών, είτε των Αράβων, είτε των πειρατικών επιδρομών, έμπαινε μπροστάρης για τη σωτηρία του λαού. Το 1203 υπεράσπισε την Αθήνα από την εισβολή του Λέοντα Σγουρού, ο οποίος είχε ιδρύσει ανεξάρτητη ηγεμονία Ναυπλίου και Αργολίδος.

Ένα χρόνο αργότερα έρχεται άλλη μεγαλύτερη συμφορά. Ένα φοβερό ιστορικό γεγονός θα συγκλονίσει τον επίσκοπο Μιχαήλ και μαζί του ολόκληρη τη Ρωμανία, η άλωση της Πόλης του 1204 από τα βάρβαρα στίφη των «χριστιανών» παπικών σταυροφόρων, κατά την Δ΄ σταυροφορία. Όπως ολόκληρο το βυζαντινό κράτος, έτσι και η Αττική θα καταληφθεί από τους σταυροφόρους. Ο αδίστακτος τυχοδιώκτης Βονιφάτιος ο Μομφερατικός με τους διψασμένους για λάφυρα σταυροφόρους, μπήκαν στην Αθήνα και τη λεηλάτησαν χωρίς έλεος. Άρπαξαν ό, τι βρήκαν και βεβήλωσαν τις ορθόδοξες εκκλησιές. Μαζί με τα άλλα λάφυρα άρπαξαν και την πλουσιότατη βιβλιοθήκη του επισκόπου Μιχαήλ.

Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την επισκοπή του και να ματαιωθεί έτσι το τεράστιο έργο του, που βρισκόταν σε εξέλιξη. Αφού περιπλανήθηκε στη Θεσσαλονίκη και την Εύβοια, κατέληξε στην Κέα, όπου κοιμήθηκε γύρω στα 1222. Ανακηρύχτηκε άγιος και η μνήμη του τιμάται στις 4 Ιουλίου.

Ο Μιχαήλ αναδείχτηκε και ως δόκιμος συγγραφέας. Στο σημαντικό έργο του «Χρονική Διήγησις» καλύπτει τα ιστορικά γεγονότα από το 1118 μέχρι το 1207, με κυριότερη αναφορά του στην άλωση της Πόλης από τους σταυροφόρους του 1204. Έγραψε επίσης κατηχητικές ομιλίες, πανηγυρικούς και θρηνητικούς λόγους, επιστολές και ποιήματα.

Θεωρούμε σημαντικό να αναφερόμαστε σε προσωπικότητες σαν τον άγιο Μιχαήλ Χωνιάτη, διότι είναι ένας κορυφαίος εκπρόσωπος της άρρηκτης ένωσης

Χριστιανισμού και Ελληνισμού. Είναι οι ζώσες αποδείξεις στα ανιστόρητα ψευδολογήματα όσων «ιστορικών» και «διανοουμένων», αρνούνται πεισματικά να δεχτούν την πιο σημαντική πνευματική ένωση της ιστορίας, τη σύζευξη Χριστιανισμού και Ελληνισμού, τη μήτρα του σύγχρονου παγκόσμιου πολιτισμού.